

Gårdsnavn: Rognerud **Gnr/bnr:** gnr. 3026, bnr. 5

Koordinat: Ø: 626942, N: 6584562, 22 EU89-UTM Sone 32

Synbarhet: Fullt ut synlig/gjenfinnbar i terrenget



Foto: Synnøve Lunde Karlisen 20.08.09



Kulturminneregistrering

KMtype: Husmannsplass, Annet kulturminne,

Tilstand: Spor/rester finnes

Verneverdi:

Vern: ,

Beskrivelse:

Beskrivelse: Opprinnelig husmannsplass under Bøe (gnr. 3028, bnr. 9), men ble på et tidspunkt kjøpt av eieren på Rognerud og lagt under gnr. 3026. I 1995 ble det foretatt makeskifte mellom eieren av Rognerud gnr. 3026, bnr. 1 og Sarpsborg kommune, slik at skogen på Bødalen nå eies av kommunen. Den utskilte hyttetomta med bebyggelse er i privat eie.

Det to-etasjes bolighuset på Bødalen brant, trolig på 1960-tallet. Et lønnetre som sto på tunet ble også ganske sterkt skadd under brannen – men har frisknet til igjen og står der til minne om tidligere bosetting.

En laftet hytte ble kjøpt i Enningdalen og fraktet til plassen, og ca. 2002 ble det reist et anneks. Hytta ligger

Lok. nr. 1053339 Bødalen/Sørdalen ("Sødær'n).

på samme sted som boligen lå, men er snudd 90 grader.

Uthusene – med lagård, fjøs og vedskjul – lå side om side. Det er intet tilbake av tufter som vitner om disse bygningene, men de lå like til høyre for porten inn til hytta, mellom eksisterende hytte og jordkjelleren. Jordkjelleren er rast sammen, men rester av en gavlvegg viser at bygningen var ganske stor. Den ligger ca. 25 meter øst for hytta. Ifølge Johnny Dueholen (født 1921) var det inngang i overbygget, en lem i gulvet og en stige ned i kjelleren. Overbygget ble benyttet til vognskjul. Det var Kristian Myrås (1878-1955) som bygde kjelleren (kilde: Johnny Dueholen).

GPS-koordinatene tatt i porten inn mot hytta.

Beboere

Når Bødalen ble husmannsplass under Bøe (gnr. 3028) er ukjent. Ifølge "Varteig – en liten bygds historie", som kom i 1956, var plassen selveiende allerede i 1865. Da var nemlig Ole Andersen eier av Bødalen. Det tok imidlertid ikke mange årene før det var nye folk på plassen. Midtsommerdagen i 1877 er nemlig Gunhild Torstensdatter og Ole Mathisen faddere ved en dåp på Bøhaugen. Da hadde de tydeligvis ganske nylig kommet flyttende fra Rogndalen til Bødalen. Ole Mathisen var født i Degernes i 1845, og var snekker i tillegg til å være småbruker. Kona Gunhild var ett år yngre, og født i Varteig. I 1875 var de bosatt på Rogndalen, og hadde barna Thea Emilie (seks år), Martin (tre år) og Karen Sofie (ett år). På Bødalen ble det tilvekst i familien – med Anna Marie født 14. mars i 1879, Ole Severin 1. mai i 1881 og Inger Marie 10. juli i 1884.

Ganske kort tid senere flyttet familien fra Bødalen til Brunnsby, for i 1887 var i alle fall Julie Marie Larsdatter (1859-1949) og Johan Petter Iversen (1856-1929) nye oppsittere på Bødalen. Johan var fra nabogården Dueholen, og 11. september i 1887 var Julie og Johan fra Bødalen faddere ved Hans Dueholens dåp.

Julie og Johan hadde de første årene etter giftermålet i 1878 bodd på Dueholen, og der var også barna Anna (1878), Georg (1880), Lars (1881), Johanne Marie (1883-1884) og Johanne Marie (1885) blitt født. Den videre oppveksten fikk de imidlertid på Bødalen.

Johnny Dueholen (født 1921) har fortalt at da Ole Iversen tok over Dueholen i 1903 etter faren, kjøpte broren Johan samtidig Bødalen. Norddalen (gnr. 3026, bnr. 3, 6, - ID 1053340) fulgte med i handelen. De to gamle husmannsplassene ble dermed ett bruk. Tidligere hadde Bødalen ligget under Bøe og Norddalen under Rognerud.

Bødalen hadde omkring 30 mål dyrket mark. Det holdt til et par kuer. Ennå ligger jordene åpne. Riktignok brakk, men det gir et svært godt bilde av den dyrka marka som i sin tid hørte til Bødalen og naboplassen Norddalen.

Eldste datteren av Julie og Johan, Anna (1878-1940) og hennes ektemann Kristian Myrås (1878-1955) var de siste fastboende på Bødalen.

Anna hadde broren Lars på Bøe (gnr. 3028, bnr. 11), og veiforbindelsen mellom de to bostedene gikk over åsen og om Bøhaugen, framfor å følge Dueholveien.

Johnny Dueholen (født i 1921) forteller at skoleveien hans var om Bøhaugen, over Hauekloppa (ID 1053332) og om Tomta når de skulle på Kokkim-skolen. Når han i voksen alder begynte å jobbe i lensa, gikk han ofte i følge med Ludvig Rognerudenga og Kristian Myrås. Da tok de seg over bekken på en klopp, gikk om Fosselia, Kokkimbråten og Grytehagen.

Flere klopper

Sagabekken er ikke den enkleste å krysse – ofte ligger bekken i dype skjæringer og med overraskende stor vannføring.

Flere klopper var anlagt for å gjøre tverrforbindelsen enklere. Det gjaldt blant annet Hauekloppa (ID 1053332) mellom Bøhaugen og Tomta. Det var også en klopp nedenfor Bødalen, og det var en klopp over bekken på veiforbindelsen mellom Oremoen og Flåærhytta (se ID 1053341).

Dessuten må vi tro at det lot seg gjøre å krysse bekken både ved saga og mølla når virksomheten pågikk der i sin tid.

Historier og sagn

Minner

På fuglejakt

Johnny forteller ellers at han og stebroren Ole gikk mye på jakt – og ikke minst på fuglejakt. På Norddalen (ID 1053340) var det et rugdetrekk, og begge karene fikk god trening i å skyte på fugl i lufta. Trolig bedre trening enn det John Myrås var klar over.

John, selv oppvokst på Bødalen, var en spilloppmaker, og nå skulle han teste reaksjonsevnen til de to skytterne. Han krøp innpå jegerne, tok skyggelua si og hev den opp i lufta. Ole og Johnny reagerte momentant, og avfyrte hver sin fulltreffer. Karene kunne konstatere at lua – som hadde vært helt ny – ble skutt i filler.

Tilhørende enkeltminner (0):

Litteratur

Øistein Bøe